

ภาวะการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชาจังหวัดสระแก้ว*

RELIANCE ON FOREIGN WORKER OF CAMBODIAN NATIONALITY IN SA KAEO PROVINCE

¹วิชาญชัย บุญแสง, กฤษณ์ รักษาติเจริญ, สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ,
ภัทร์ พลอยแหวน, สมศักดิ์ อมรสิริพงษ์, ธนากร มูลพงษ์

¹Wichanchai Boonsang, Krish Rugchartjaroen, Somboon Sirisunhirun,
Phut Ploywan, Somsak Amornsiriphong, Dhanakorn Mulaphong

¹คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

¹Faculty of Social Sciences And Humanities Mahidol University

¹Email: wboonsang@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยการเข้ามาทำงานในฝั่งประเทศไทยของแรงงานข้ามชาติกัมพูชา 3) เพื่อศึกษาการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติมีผลดีผลเสียในการเข้ามาทำงานในประเทศไทย

บทความวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาเป็นกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้าง กลุ่มเกษตรกร กลุ่มห้างร้านค้าพาณิชย์แถบบริเวณชายแดน ได้มาโดยการกำหนดขนาดแบบสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) มีการภาวะการพึ่งพาด้านใช้แรงงานมากกว่าแรงงานด้านทักษะความเชี่ยวชาญ เพราะยังขาดแคลนคนทำงานในระดับการใช้แรงงาน การนำเข้าแรงงานข้ามชาติขึ้นอยู่กับธุรกิจของฝั่งประเทศไทย ถ้าเป็นธุรกิจด้านเกษตรกรรม แรงงานที่เข้ามาจะเป็นช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว ส่วนธุรกิจห้างร้านพาณิชย์ และ ธุรกิจก่อสร้างนั้นต้องการความต่อเนื่องในการทำงาน ดังนั้นการนำเข้าแรงงานค่อนข้างจะเน้นถึงความถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีกระบวนการนำเข้าแรงงานอย่างชัดเจน และเป็นที่ชัดเจนว่าปัจจุบันแรงงานข้ามชาติล้วนเป็นที่ต้องการในระดับการใช้แรงงานเป็นหลัก 2) ปัจจัยที่มาจากประเทศต้นทางคือความต้องการชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ปัจจัย 4 สวัสดิการที่ดีในการทำงาน ด้านประเทศปลายทางมีความต้องการแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานเนื่องจากประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานและต้องการแรงงานที่อดทนต่องานหนักและทำงานได้ต่อเนื่องจึงต้องการแรงงานข้ามชาติมาทำงานในสถานประกอบการ 3) ข้อดีของการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา ทำให้ผู้ประกอบการเกษตรกรรมมีการดำเนินงานได้อย่างคล่องตัว ถือได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นจากการที่ได้จ้างแรงงานข้ามชาติ ส่วนข้อเสียก็นั้น อาจเป็นเรื่องของการสื่อสาร แต่เมื่ออยู่ไปก็สามารถพูดภาษาไทยได้ และข้อเสียอีกอย่างคือ บางครั้งต้องมีการลงทุนเรื่องของการใช้จ่ายในการรับเข้ามาทำงานด้วยซึ่งนายจ้างเองก็อาจโดยลูกจ้างทำงานได้

คำสำคัญ: แรงงานข้ามชาติ; แรงงานสัญชาติกัมพูชา; ภาวะการพึ่งพาแรงงาน

ABSTRACT

This research aimed to study 1) Examine the patterns of reliance on Cambodian Foreign Worker. 2) Investigate the factors that influence Cambodian foreign workers to seek employment in Thailand 3) Analyze the advantages and disadvantages of depending on foreign worker in the Thai labor market.

The research is a qualitative study. The key informants include groups of business operators in the construction industry, the agricultural sector, and commercial retailers located near the border areas. The sample size was determined using simple random sampling. Data collection tools consisted of interview guides and observation forms. The data were analyzed using content analysis.

Research Findings 1) The study found that there is a dependence on foreign worker primarily in low-skilled, manual labor roles rather than in skilled or specialized work. This is due to a shortage of workers in labor-intensive positions. The recruitment of migrant workers depends on the type of business in Thailand. For agricultural businesses, migrant workers are typically hired during the harvesting season. In contrast, retail and construction businesses require ongoing labor, so the recruitment of migrant workers in these sectors tends to emphasize legal compliance, with clearly defined procedures for hiring. It is evident that there is a consistent demand for migrant workers, especially in manual labor positions. 2) Push factors from the country of origin include the desire for a better quality of life, access to basic needs (the four requisites), and favorable employment-related welfare. On the other hand, pull factors from the destination country stem from labor shortages and the demand for migrant workers who are resilient, capable of performing physically demanding tasks, and able to maintain consistent employment. Consequently, there is a continued demand for migrant labor within various enterprises operators 3) The advantages of employing Cambodia workers include smoother and more efficient operations, particularly in the agricultural sector, where such workers are considered essential. However, there are some disadvantages, such as communication difficulties. These tend to improve over time as migrant workers gradually learn the Thai language. Another drawback is the financial investment required for recruitment, including fees for legal employment processes. In some cases, employers may face losses if workers abandon their jobs after being hired.

keywords: Foreign worker; Cambodian foreign worker; Reliance on foreign worker

บทนำ

ปัจจุบันแรงงานข้ามชาติได้มีบทบาทในภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก และมีแนวโน้มในการขยายตัวและเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รัฐบาลไทยก็ออกกฎหมายข้อบังคับกำหนดต่าง ๆ เพื่อให้ความคุ้มครองและเพื่อความมั่นคงของประเทศ ปัจจุบันแรงงานข้ามชาติได้มีโอกาสเข้ามาทำงานในประเทศไทยเริ่มมากขึ้น เพราะรัฐบาลได้มีการจัดทำข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างแรงงาน (MOU) จากประเทศเมียนมา ลาว กัมพูชา เพื่อความสะดวกในการนำเข้านายจ้างสามารถเลือกแรงงานตามคุณสมบัติที่ต้องการได้ ซึ่งทำ

ให้ประเทศไทยถือว่าเป็นตลาดรองรับแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเป็นอย่างมากและส่วนใหญ่แรงงานที่เข้ามาในอดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ จะเป็นแรงงานที่ไร้ฝีมือ จากแรงงานส่วนใหญ่ก็จะมุ่งสู่ภาคอุตสาหกรรมภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปวัตถุดิบ จากจำนวนแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย นับว่ามีจำนวนมากขึ้นเพราะเนื่องจากค่าตอบแทนที่สูงกว่าถิ่นเดิมที่อยู่ ทำให้แรงงานเหล่านี้เกิดการย้ายถิ่นการทำงานเข้ามาทำงานในประเทศไทย และพยายามหาทางอยู่ประเทศไทยให้ถูกกฎหมาย และพยายามหาแหล่งงานที่จ่ายค่าตอบแทนที่สูงกว่าเสมอ และทั้งนี้เองภาคการผลิตเรื่องแรงงานถือเป็นเรื่องสำคัญมากในการผลิตสินค้านานาชนิด และเหตุนี้ โรงงานอุตสาหกรรมที่อยู่บริเวณชายแดนไทย จึงมีความจำเป็นต้องใช้แรงงานต่างถิ่นนั้นคือ แรงงานเมียนมา ที่สามารถเข้ามาทำงานในพื้นที่บริเวณชายแดนไทยได้

นโยบายภาครัฐที่เกิดขึ้นต้องมีความสอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การเป็นประชาคมอาเซียน กล่าวคือ การทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเป็น “ครอบครัวเดียวกัน” ที่มีความแข็งแกร่งและมีภูมิทัศน์ที่ดี โดยสมาชิกในครอบครัวมีสภาพความอยู่ที่ดี ปลอดภัย และสามารถค้าขายได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ประชาคมอาเซียน (ASEN Community) คือ การรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) โดยมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน คือ “การสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง มีกฎเกณฑ์กติกาที่ชัดเจน และมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง” เพื่อสร้างประชาคมที่มีความแข็งแกร่ง สามารถสร้างโอกาสและรับมือสิ่งท้าทายทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศทุกด้าน โดยเน้นให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี สามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้สะดวกมากขึ้น และประชาชนในอาเซียนในอาเซียนมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นอกจากนั้นเน้นการเสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนในสามมิติ คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกฎระเบียบ และความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน โดยประชาคมอาเซียน ประกอบด้วยสามเสาหลัก (Pillar) คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (ประชาคมอาเซียน, 2555) อาเซียน (ASEAN) ประกอบด้วย 10 ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐสิงคโปร์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เนการาบรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐสลังกีนีนิยมนิยมนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และราชอาณาจักรกัมพูชา มีประชากรรวมกันประมาณ 570 ล้านคน

จากการศึกษาของ สถาบันวิจัยเศรษฐกิจ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ พบว่า ตลาดแรงงานในประเทศไทยยังต้องพึ่งพาแรงงานข้ามชาติทักษะต่ำเพิ่มสูงขึ้นมาก โดยส่วนใหญ่ทำงานในประเภท 3D คืองานหนัก (Difficult job) งานสกปรก (Dirty Job) และงานอันตราย (Dangerous Job) ซึ่งเป็นงานที่คนไทยไม่นิยมทำ และยังขยายขอบเขตไปในหลายกิจกรรมมากขึ้น นอกจากนี้ พบว่า กลุ่มบริษัทที่พึ่งพาแรงงานข้ามชาติในระดับสูงส่วนใหญ่เป็นรัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีการใช้แรงงานเข้มข้นรวมทั้งบริษัทเหล่านี้ยังมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนในแต่ละธุรกิจ (ขมนาถ นิตตะโย, 2563)

สิ่งที่สำคัญในการศึกษาเรื่องแรงงานข้ามชาตินี้ ถือเป็นส่วนหนึ่งของการพึ่งพาแรงงานเพื่อให้ผู้ประกอบการไทยได้มีโอกาสดำเนินธุรกิจอย่างราบรื่น เพราะแรงงานข้ามชาติจากประเทศกัมพูชาได้ตั้งใจเข้ามาปฏิบัติงานกับนายจ้างไทย ทั้งนี้ภาครัฐควรมีการออกนโยบายเพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศเพราะปัจจุบันการเลือกใช้แรงงานไทยได้มีจำนวนลดน้อยลงในธุรกิจก่อสร้าง เมื่อมีแรงงานข้ามชาติเข้ามาแล้วผู้ประกอบการควรมีแนวทางตัดสินใจในการเลือกใช้อย่างถูกต้องเพราะหากมีแรงงานข้ามชาติมากเกินไปอาจส่งผลเสียในอนาคตได้ รัฐบาลเองก็ควรมีนโยบายด้านแรงงานข้ามชาติและกฎหมายรวมทั้งสวัสดิการด้านต่างเพื่อรองรับการทำงานของแรงงานต่างชาตินี้ที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยให้มีคุณภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการเข้ามาทำงานในฝั่งประเทศไทยของแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา
3. เพื่อศึกษาการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติมีผลเสียและผลดีของการเลือกใช้แรงงานข้ามชาติ

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้นำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัย เรื่อง “ภาวะการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว” ศึกษากรณีแรงงานที่เข้ามาทำงานในฝั่งประเทศไทย โดยที่ไม่ได้มีถิ่นพำนักที่ฝั่งประเทศไทย แรงงานเหล่านี้จะเข้ามาทำงานผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และจากเอกสารที่เกี่ยวข้องที่มีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ตามความเป็นจริง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษา ภาวะการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา จังหวัดสระแก้ว คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพึ่งพาแรงงาน ที่ตั้งอยู่ในอำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจ้างงานข้ามชาติ ได้แก่ ผู้ประกอบการ นายจ้าง หัวหน้างาน ผู้ควบคุมแรงงานข้ามชาติ จำนวนมากกว่า 5 คน ขึ้นไป

1. การสัมภาษณ์เชิงลึกหลัก (In-depth Interview) กับผู้ประกอบการห้างร้าน และ เจ้าของธุรกิจงานที่ต้องพึ่งพาแรงงานข้ามชาติ ที่คนไทยส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะร่วมงาน เช่น งานด้านทำความสะอาดสิ่งสกปรก งานกรรมกรที่ต้องใช้แรงงาน โดยมีการสัมภาษณ์ เจ้าของธุรกิจห้างร้านพาณิชย์ งานก่อสร้าง และงานด้านเกษตรกรรม จำนวน 8 ราย

2. การสัมภาษณ์กับผู้จัดหาแรงงานและแรงงานเชิงลึกย่อย ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ดังนี้ ผู้จัดหาแรงงานจัดหาแรงงานข้ามชาติให้กับนายจ้าง จำนวน 4 คน หัวหน้าแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยจำนวน 4 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญงานวิจัยนี้ทั้งสิ้น 16 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ภาวะการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว” ได้มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) จากงานทางด้านการจ้างแรงงานข้ามชาติในเขตชายแดนไทย โดยศึกษากรณีแรงงานที่เข้ามาทำงานในฝั่งประเทศไทย ในครั้งนี้ผู้วิจัย ใช้เครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์และจะมีแบบบันทึกเก็บข้อมูลภาคสนาม เป็นสมุดจด ประเด็นข้อคิดเห็นต่าง ๆ และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตลอดจนมีการใช้กล้องถ่ายรูปและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาทบทวนทำความเข้าใจระหว่างกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจ้างงานข้ามชาติ โดยได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน เพื่อให้มีความเหมาะสมและครอบคลุมประเด็นการศึกษาถึงสิ่งที่ต้องการทราบทั้งหมด โดยรายละเอียดในแต่ละส่วนที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก มีดังนี้

ส่วนที่ 1 กระบวนการและรูปแบบการเคลื่อนย้ายการทำงานของแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชาในปัจจุบัน แนวทางการเลือกใช้แรงงาน

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลให้แรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา ได้เข้ามาทำงานในประเทศไทยกับนายจ้างไทย

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) การลงพื้นที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เพื่อรวบรวมข้อมูล
- 2) การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับผู้ประกอบการ และกลุ่มผู้จัดหาแรงงานข้ามชาติซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- 3) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับภาวะการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มย่อยของผู้จัดหาแรงงานและแรงงาน โดยจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) โดยจะเป็นแบบไม่ใช้ทฤษฎี จำแนกข้อมูลที่จะวิเคราะห์ตามความเหมาะสมกับข้อมูล แล้วนำข้อมูลมาเชื่อมโยงกับการค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติ บริเวณชายแดนไทย นำไปสู่การนำเสนอแนะนโยบายการแก้ปัญหาแรงงานในประเทศต่อไป

เพื่อให้การวิเคราะห์มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนการการจำแนกประเภทข้อมูล โดยมีการเปรียบเทียบข้อมูล รวมถึงสรุปตีความด้วยการบรรยายผลมาใช้ในการวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อตีความว่าช่วงอายุแรงงานได้มีการพึ่งพาสูงสุด และเพื่อสรุปผลที่แท้จริงในการยืนยันข้อเท็จจริงเดิมหรือได้องค์ความรู้ใหม่ต่อไป

การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสำคัญจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีการนำมาเปรียบเทียบหาข้อแตกต่าง และสังเคราะห์ให้เกิดแนวคิดของการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ทั้งนี้ทำให้เข้าใจถึงรูปแบบลักษณะงานและปัจจัยในการเลือกใช้แรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชาได้อย่างมีหลักเกณฑ์ ทำให้เกิดการเลือกใช้แรงงานข้ามชาติตรงต่อรูปแบบลักษณะงานและเข้าใจถึงข้อดีข้อเสียของการเลือกใช้แรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษา จะนำเสนอตามอันดับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาภาวะการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา ในจังหวัดสระแก้วนั้น ส่วนใหญ่จะพึ่งพาในลักษณะงานด้านการใช้แรงงานมากกว่าแรงงานด้านทักษะความเชี่ยวชาญ เนื่องจากหลายธุรกิจมีคนไทยอยู่ระดับหัวหน้า แต่ยังขาดแคลนคนทำงานในระดับการใช้แรงงาน ทั้งนี้การนำเข้าแรงงานข้ามชาติขึ้นอยู่กับธุรกิจของฝั่งประเทศไทย ถ้าเป็นธุรกิจด้านเกษตรกรรม แรงงานที่เข้ามาก็จะเป็นช่วงฤดูกาลเกี่ยวเกี่ยว ส่วนธุรกิจห้างร้านพาณิชย์ และ ธุรกิจก่อสร้างนั้นต้องการความต่อเนื่องในการทำงาน ดังนั้นภาวะการนำเข้าแรงงานค่อนข้างจะเน้นถึงความถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีกระบวนการนำเข้าแรงงานอย่างชัดเจน และเป็นที่ชัดเจนว่าปัจจุบันแรงงานข้ามชาติล้วนเป็นที่ต้องการในระดับการใช้แรงงานแบกหาม ขนส่ง เป็นต้น

ปัจจุบันนโยบายภาครัฐของประเทศไทย พยายามเอื้อต่อการนำเข้าแรงงานข้ามชาติมากขึ้นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ภาครัฐบาลไทยพยายามสนองความต้องการให้กับนายจ้างคนไทยมากขึ้นเพื่อให้มีแรงงานได้ใช้งาน และพยายามทำให้แรงงานข้ามชาติที่อยู่แบบผิดกฎหมายให้อยู่แบบถูกต้องมากขึ้น ด้านการพึ่งพาปัจจุบันผู้ประกอบการเกษตรกรรมมีความต้องการแรงงานข้ามชาติเป็นอย่างยิ่งเพราะขาดแคลนแรงงานมาช่วยทำงาน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ปัจจัยที่มาจากประเทศต้นทางคือความต้องการชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ปัจจัย 4 สวัสดิการที่ดีในการทำงาน ด้านประเทศปลายทางมีความต้องการแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานเนื่องจากประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานและต้องการแรงงานที่อดทนต่องานหนักและทำงานได้ต่อเนื่องจึงต้องการแรงงานข้ามชาติมาทำงานในสถานประกอบการ การเข้ามาทำงานในฝั่งประเทศไทยของแรงงานข้ามชาติ สัญชาติกัมพูชานั้น แต่เดิมแรงงานข้ามชาติเหล่านี้ล้วนเป็นกำลังผลิตในภาคการผลิตทางการเกษตร โดยเป็นผู้สร้างและได้รับรายได้ในระบบเศรษฐกิจ และใช้ชีวิตร่วมกับคนไทย ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดของการเข้ามาทำงานในประเทศไทย คือ ค่าจ้างแรงงานในประเทศไทยที่มีมูลค่าสูงกว่าค่าจ้างแรงงานในกัมพูชา กล่าวคือ แรงงานข้ามชาติได้รับเงินรายได้มากกว่าที่ตนเองเคยอยู่ อันดับต่อมา คือ การไม่มีงานทำในประเทศกัมพูชา เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศไม่สู้ดีมากนัก ประชาชนเกิดภาวะว่างงานอยู่มากทำให้ต้องหาโอกาสไปทำงานที่ดีกว่าเป็นอยู่ ด้านของนายจ้างเอง ปัจจัยสำคัญที่สุดในการเลือกใช้แรงงานข้ามชาติคือ การขาดแคลนแรงงาน นับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดสำหรับนายจ้าง เพราะคนไทยในปัจจุบันหายากมากในระดับงานใช้แรงงาน เป็นไปได้ว่ามีการพัฒนาด้านการศึกษาทำให้กลุ่มผู้ใช้แรงงานลดน้อยลง ปัจจัยต่อมา คือ ค่าจ้างแรงงานที่เหมาะสมตามระบบกฎหมายแรงงานขั้นต่ำ ซึ่งทางกลุ่มของแรงงานข้ามชาติยอมรับในอัตราแรงงานขั้นต่ำอยู่แล้วตั้งแต่เริ่มเข้าระบบการเข้ามาทำงาน หากใช้แรงงานไทยแม้ว่าจะได้มากกว่าแต่ก็ยังหาไม่ได้และอยู่ได้ไม่นานก็ลากลับบ้าน เป็นต้น

วัตถุประสงค์ที่ 3 ศึกษาการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติมีผลเสียและผลดีและควรพัฒนาแรงงานเหล่านี้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพดีขึ้น

ข้อดีของการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา การเข้ามาทำงานของแรงงานข้ามชาติ สัญชาติกัมพูชา คือ ทำให้ผู้ประกอบการเกษตรกรรมได้มีการทำงานได้อย่างคล่องตัว จุดนี้เป็นจุดสำคัญ เพราะหากไม่มีแรงงานผู้ประกอบการก็อาจไม่มีโอกาสเรื่องของเวลาในการบริหารจัดการ ดังนั้นการที่ได้จ้างแรงงานข้ามชาติทำให้มีแรงงานมาใช้ในระบบ จึงต้องมีความจำเป็นต้องนำเข้าแรงงานเพื่อมาทำไร่ทำสวน ข้อดีต่อมาแรงงานข้ามชาติ คือ ลักษณะการทำงานของแรงงานข้ามชาติไม่ค่อยมีปัญหาหรือมีเงื่อนไขอะไรกับนายจ้างมากนัก กล่าวคือ นายจ้างบอกอะไรก็ทำตามคำสั่ง โดยไม่มีข้อโต้แย้ง

ข้อเสียของการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา เป็นเรื่องของการสื่อสาร แต่เมื่ออยู่ไปก็สามารถพูดภาษาไทยได้ ส่วนข้อเสียอีกอย่างคือ บางครั้งต้องมีการลงทุนเรื่องของค่าใช้จ่ายในการรับเข้ามาทำงานด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ทำงานไม่เต็มที่หรือได้แรงงานไม่อดทนก็มีซึ่งตรงนี้เราไม่สามารถรู้ล่วงหน้าได้เลย ว่าแรงงานเหล่านี้จะอยู่กับเรานานแค่ไหน ซึ่งเราต้องมีการพิจารณาการทำงานของลูกจ้างข้ามชาติให้ละเอียดก่อนเริ่มจ้างแรงงาน

การอภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัย จะนำเสนอตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษารูปแบบงานในการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา จังหวัดสระแก้ว

พบว่าการศึกษาภาวะการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว สามารถแยกสรุปอภิปรายผลได้ดังนี้

เจ้าของธุรกิจห้างร้านพาณิชย์บริเวณชายแดน

จากการศึกษาพบว่า การเข้ามาทำงานในฝั่งประเทศไทยมีทั้งแรงงานที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้เมื่อบัตรผ่านแดนใกล้อายุแรงงานข้ามชาติก็กลับไปแล้วเข้ามาใหม่ โดยไม่เสียเวลามากนัก ในด้านของความเป็นอยู่ของแรงงาน เมื่อเข้ามาทำงานในประเทศไทย ร้านค้าพาณิชย์หลายแห่งก็มีที่พักพิน หากเข้ามาทำงานโดยถูกต้องตามกฎหมาย แต่บางครั้งก็มีแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานแบบไม่ผ่านกฎหมายก็มี กลุ่มคนเหล่านี้จะไปอาศัยอยู่กับกลุ่มเพื่อนหรือคนรู้จัก การเป็นอยู่ของแรงงานแม้จะไม่ได้อยู่ในที่พักมีมาตรฐานเท่าไรนัก พวกเขาก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

การเลือกใช้แรงงานข้ามชาตินั้น ผู้ประกอบการไทยส่วนใหญ่ต้องการแรงงานให้อยู่กับตนเองยาว ๆ เพราะไม่อยากหาแรงงานใหม่ เพราะการเริ่มต้นเป็นการสูญเสียเวลาและค่าใช้จ่ายอย่างมากในกรณีที่นำเข้าแรงงานข้ามชาติแบบถูกกฎหมาย และที่สำคัญคือ การที่ผู้ประกอบการเลือกใช้แรงงานข้ามชาติเนื่องจากว่า มีความขาดแคลนแรงงานไทยที่จะเข้ามาทำงานในองค์กรของตนเอง นั้นเอง

อย่างไรก็ตามการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผลที่ได้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตดา กิ่งทอง (2558) ทำการวิจัยเรื่อง การเลือกจ้างแรงงานต่างด้าวในอาเซียน (พม่า ลาว กัมพูชา) ของผู้ประกอบการในจังหวัด ปราจีนบุรี โดยอธิบายว่า ความต้องการจ้างแรงงาน ปัจจัยด้านการขาดแคลนแรงงาน ปัจจัยด้านความขยันในการทำงาน ปัจจัยด้านสวัสดิการในการทำงาน ตามลำดับ และ ตัวแปรคุณลักษณะของแรงงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านการทำงานเป็นทีมและด้านความประหยัด ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดภาวะการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติอย่างต่อเนื่อง สิ่งสำคัญที่สุดในการจ้างแรงงานข้ามชาติก็คือการหาแรงงานไทยยาก และคนไทยมองว่างานที่ทำขาดความเจริญก้าวหน้า ดังนั้นไปค้าขายดีกว่า ได้กำไรเยอะกว่าเป็นแรงงาน ส่วนการทำงานแรงงานข้ามชาติกัมพูชา ถือว่ามีความขยันอดทนไม่ย่อท้อต่องานหนักด้วย

เจ้าของธุรกิจงานด้านการก่อสร้างหรือผู้รับเหมาก่อสร้าง จากผลการศึกษาพบว่า ในด้านการพึ่งพาปัจจุบันผู้ประกอบการธุรกิจก่อสร้างมีความต้องการแรงงานข้ามชาติเป็นอย่างยิ่งเพราะขาดแคลนแรงงานมาช่วยทำงาน เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานนั่นเอง และเรื่องของค่าธรรมเนียมปัจจุบันได้มีการลดลงเพื่อให้มีความคล่องตัวและมีช่องทางสะดวกในการนำจ่ายมากขึ้น

การพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา ในธุรกิจรับเหมาก่อสร้างได้เกิดขึ้นมานานมากกว่า 20 ปี แต่เดิมที่แรงงานข้ามชาติที่ใช้ก่อนกัมพูชา จะเป็นแรงงานจากเมียนมา หลังจากแรงงานข้ามชาติเมียนมาได้มีการเปลี่ยนแนวทางการทำงานของตนไป ยังสายงาน อื่น เช่น งานบริการ งานด้านการค้าขาย งานด้านโรงงานอุตสาหกรรมอาหาร แม้กระทั่งงานด้านทำความสะอาดบ้าน ทำให้การเลือกจ้างแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชาเข้ามาแทนที่แรงงานเดิมของแรงงานเมียนมา จึงทำให้งานด้านก่อสร้างในปัจจุบัน มีการใช้แรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชาเป็นส่วนมาก โดยมีการจูงใจให้แรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชาได้มีสวัสดิการที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชาญชัย บุญแสง (2561) ศึกษาปัจจัยการเลือกใช้แรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมก่อสร้าง มีวัตถุประสงค์ เพื่อการศึกษาถึงแรงจูงใจของแรงงานต่างด้าว แนวทางการสรรหาแรงงานต่างด้าวเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง สวัสดิการที่แรงงานต่างด้าวได้รับเพียงพอหรือไม่ โดยอธิบายว่า ปัจจุบันสวัสดิการแรงงานต่างด้าวนั้น กฎหมายได้ให้ความเป็นธรรม และผู้ประกอบการทุกคนก็ปฏิบัติตามด้วยดี แรงงานก็ไม่มีปัญหาด้านการทำงาน ในการเลือกใช้แรงงานสิ่งที่สำคัญสุด

ภาวะการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติ สัญชาติกัมพูชา นั้นปัจจุบันถือว่าเป็นเครื่องที่ควรตระหนักเป็นอย่างยิ่ง เพราะแรงงานไทยส่วนใหญ่ไม่นิยมทำงานก่อสร้างเพราะมองว่าเป็นงานใช้แรงงานหนักและเสี่ยงสูง

ในกรณีทำงานในที่สูงก็ย่อมมีความเสี่ยง ในสถานที่ทำงานก่อสร้างปัจจุบันแรงงานไทย เหลือน้อยลงไปเรื่อย ๆ ส่วนใหญ่เมื่อมีฝีมือในการทำงาน ก็จะมีคนไปทำงานต่างประเทศ เพราะมีรายได้ที่สูงกว่าการทำงานอยู่ในประเทศไทย ดังนั้นจึงเกิดการเคลื่อนไหวแรงงานฝีมือจากประเทศหนึ่งไปสู่ประเทศหนึ่ง หากเป็นแรงงานไทยที่ยังอยู่ประเทศไทย ก็จะออกไปหาอาชีพรับเหมาต่อเติม รับเหมาซ่อมบ้าน ขึ้นอยู่กับพื้นที่แรงงานไทยดำรงชีวิตอยู่

เจ้าของธุรกิจงานด้านการเกษตรกรรม ผลการศึกษาพบว่าด้านการพึ่งพาปัจจุบันผู้ประกอบการเกษตรกรรมมีความต้องการใช้แรงงานข้ามชาติอยู่ เพราะเนื่องด้วยความอดทนของแรงงานและความมุ่งมั่นในการทำงาน ทำให้ผู้ประกอบการชอบจ้างแรงงานข้ามชาติมาช่วยในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยว และฤดูการผลิต อยู่เรื่อย ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยมา พูลสวัสดิ์ (2558) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจจ้างแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการเกษตรกรรม ในพื้นที่อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ที่อธิบายว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจ้างแรงงานต่างด้าว คือ ปัจจัยทางด้านการขาดแคลนแรงงาน ปัจจัยทางด้านค่าจ้างแรงงาน ปัจจัยทางด้านลักษณะงานเกษตรกรรม ปัจจัยทางด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐบาล อุปนิสัยแรงงานต่างด้าว และนโยบาย กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติในการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ระยะเวลาการดำเนินการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว

เมื่อเป็นเช่นนี้ภาวะการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติ ถือได้ว่าแรงงานด้านเกษตรกรรมของไทยได้มีการใช้แรงงานข้ามชาติมาหลายปีแล้วและปัจจุบันก็มีการใช้แรงงานข้ามชาติอย่างต่อเนื่อง และทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจด้านเกษตรกรรมมีความคล่องตัวในด้านแรงงานไว้เก็บเกี่ยวผลผลิตต่อไป

ผู้จัดหาแรงงานข้ามชาติให้กับนายจ้างและหัวหน้าแรงงานข้ามชาติ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติปัจจุบันผู้ประกอบการเกษตรกรรม ผู้ประกอบการด้านก่อสร้างต่างต้องการแรงงานทั้งสิ้น ทั้งนี้เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานในระบบ จึงต้องนำเข้าแรงงานมาใช้ในงานอยู่เสมอนั่นเอง ธุรกิจที่เป็นที่ต้องการแรงงานข้ามชาติเป็นอย่างมากคือ ธุรกิจก่อสร้าง ที่ต้องการแรงงานสัญชาติกัมพูชา เพื่อไปทำงานในระบบงานของตนเอง ดังนั้นแรงงานข้ามชาติกัมพูชา ส่วนใหญ่จะมุ่งไปในทางด้านธุรกิจก่อสร้างมากกว่า เพราะเชื่อว่าทำงานก่อสร้างรายได้ดี และมีงานตลอดอีกทั้งมีโอกาสนำความรู้ด้านการทำงานกลับพัฒนาบ้านของตนเองได้อีกด้วย

การพึ่งพาแรงงานข้ามชาติของผู้ประกอบการคนไทย จึงมีความต้องการอยู่เรื่อย ๆ เพราะผู้ประกอบการคนไทย ส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า แรงงานกัมพูชา มีความอดทน ไม่ย่อท้อต่อความเหน็ดเหนื่อย ไม่มีปัญหารบกวนกับทางนายจ้าง ดังนั้นการหาแรงงานข้ามชาติกัมพูชา ถือว่าเป็นเรื่องที่จำเป็นของนายจ้างคนไทยในยุคปัจจุบัน

2 อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยการเลือกใช้แรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา จังหวัดสระแก้ว

ปัจจัยในการเลือกใช้แรงงานข้ามชาติสัญชาติ กัมพูชา จังหวัดสระแก้ว สามารถอภิปรายได้ดังนี้ ประการแรกที่ผู้ประกอบการต้องการแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานฝั่งไทย คือ การขาดแคลนแรงงานฝั่งไทย ผู้ประกอบการจึงต้องการแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานในธุรกิจของตนเอง การเข้ามาทำงานในฝั่งประเทศไทยของแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา มีส่วนทำให้การดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการมีความต่อเนื่อง ซึ่งเดิมที่นายจ้างคนไทย นั้นใช้แรงงานไทยอยู่แต่ต่อมาระยะ 20 ปีที่แล้ว นายจ้างมีความต้องการแรงงานเข้ามาทดแทนแรงงานไทยที่หายไปในระบบ ซึ่งมีเหตุผลส่วนใหญ่ กลับต่างจังหวัด และไปทำงานส่วนตัวของครอบครัว ประการที่สอง เรื่องของค่าจ้างแรงงานข้ามชาติที่ไม่สูงหากเปรียบเทียบกับแรงงานไทย และประการที่สาม เรื่องความขยัน ความอดทน ในงานหนัก แรงงานข้ามชาติกัมพูชา มีความอดทนขยันทำงานเชื่อฟัง

หัวหน้างานเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ชัสมา พูลสวัสดิ์ (2558) ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจจ้างแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการเกษตรกรรม ในพื้นที่อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง โดยอธิบายว่า ปัจจัยทางด้านการขาดแคลนแรงงาน ปัจจัยทางด้านค่าจ้างแรงงาน ปัจจัยทางด้านลักษณะงาน เกษตรกรรม ปัจจัยทางด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่รัฐบาล อุปนิสัยแรงงานต่างด้าว และนโยบายกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติในการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ระยะเวลาการดำเนินการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าว และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชาญชัย บุญแสง (2561) ศึกษาปัจจัยการเลือกใช้แรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมก่อสร้าง สวัสดิการแรงงานต่างด้าวนั้น กฎหมายได้ให้ความเป็นธรรม และผู้ประกอบการทุกคนก็ปฏิบัติตามด้วยดี แรงงานก็ไม่มีปัญหาด้านการทำงาน ในการเลือกใช้แรงงานสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ประสิทธิภาพในการทำงาน ที่อธิบายถึง สวัสดิการที่แรงงานข้ามชาติ พึ่งได้รับระหว่างทำงาน และกฎหมายข้อบังคับ ที่ให้ต่อแรงงานข้ามชาติ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกใช้แรงงาน กล่าวคือ ด้านสวัสดิการ แรงงานข้ามชาติไม่ค่อยเรียกร้องอะไรมาก เพียงแต่ให้เป็นไปตามกฎหมายแรงงานก็เพียงพอ หากได้ใช้แรงงานไทย ปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นเรื่องความเป็นอยู่ ที่พัก ที่อยู่ของลูกและภรรยา ต่าง ๆ ซึ่งดูเหมือนว่าจะมากกว่าแรงงานข้ามชาติอีกด้วย บางครั้งข้อเรียกร้องของแรงงานไทยเอง ก็มีมากจนเกินไป เพราะว่า แรงงานไทยมีทางเลือกที่มากกว่าแรงงานข้ามชาตินั่นเอง

3 อภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การพึ่งพาแรงงานข้ามชาติมีผลเสียและผลดี และควรพัฒนาแรงงานเหล่านี้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพดีขึ้น

ข้อดีของการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา การเข้ามาทำงานของแรงงานข้ามชาติ สัญชาติกัมพูชา คือ ทำให้ผู้ประกอบการเกษตรกรรมได้มีการทำงานได้อย่างคล่องตัว จุดนี้เป็นจุดสำคัญ เพราะหากไม่มีแรงงานผู้ประกอบการก็อาจไม่มีโอกาสเรื่องช่วงเวลาในการบริหารจัดการ ดังนั้นการที่ได้จ้างแรงงานข้ามชาติ ทำให้มีแรงงานมาใช้ในระบบ จึงต้องมีความจำเป็นต้องนำเข้าแรงงานเพื่อมาทำไร่ทำสวน ข้อดีต่อมาแรงงานข้ามชาติ คือ ลักษณะการทำงานของแรงงานข้ามชาติไม่ค่อยมีปัญหาหรือมีเงื่อนไขอะไรกับนายจ้างมากนัก กล่าวคือ นายจ้างบอกอะไรก็ทำตามคำสั่ง โดยไม่มีข้อโต้แย้ง ส่วนข้อเสีย นั้น อาจเป็นเรื่องของการสื่อสาร แต่เมื่ออยู่ไปก็สามารถพูดภาษาไทยได้ ข้อเสียต่อมา การเข้ามาทำงานของแรงงานข้ามชาติบางครั้งต้องอบรมให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ สิ่งให้คนไทยไม่ยอมรับ และสิ่งไหนคนไทยยอมรับ อีกอย่างคือ บางครั้งต้องมีการลงทุนเรื่องของการใช้จ่ายในการรับเข้ามาทำงานด้วย ในเรื่องของความเป็นระเบียบวินัย ความรู้ด้านสุขอนามัย เพราะหากปล่อยปะละเลย อาจเกิดโรคติดต่อได้ เป็นต้น การศึกษาวิจัยนี้ ถือว่าสอดคล้องกับงานวิจัย อรรถสิทธิ์ อัทธโปกกร (2550) ศึกษาเปรียบเทียบแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมก่อสร้างของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาข้อดี-ข้อเสียในด้านต่าง ๆ จากการเลือกใช้แรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมก่อสร้างของไทย จากการศึกษาพบว่า ข้อดีของแรงงานต่างด้าวด้านลักษณะและอุปนิสัยส่วนตัวคือ มีความแข็งแรง มีความอดทน ไม่มีปัญหาการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ส่วนข้อเสียคือ มีอารมณ์รุนแรง ความซื่อสัตย์สุจริตน้อย ความมีระเบียบวินัยน้อย เป็นต้น ข้อดีของแรงงานต่างด้าวทางด้านทักษะวิชาชีพคือ มีความกระตือรือร้น มีพัฒนาการของทักษะและมีฝีมือ มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม เป็นต้น ส่วนข้อเสียคือ มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารน้อย มีความรู้ในเรื่องของวัสดุก่อสร้างน้อย

ด้านการพัฒนาแรงงานเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการบางคนจะให้แรงงานเก่าที่มีอยู่ได้มีการสอนงานแรงงานใหม่ ตามหน้าที่ ที่ได้รับ และเมื่อมีความรู้แล้วก็สามารถนำเข้ามา เพิ่มเงินรายได้ให้ ส่วนด้านร้านค้าพาณิชย์ ก็จะทำให้แรงงานได้ดูแลกิจการร้านค้า ตอบคำถามลูกค้าเมื่อลูกค้าเข้ามาติดต่อสั่งซื้อสินค้า การสอนให้รู้จักวัฒนธรรมไทย และให้ฝึกเรียนรู้ภาษาไทย ด้านฝีมืออาจจะไม่ได้ใช้มากนัก ในด้านธุรกิจก่อสร้างจะมีการให้ฝึกทักษะฝีมือ ให้เกิดความชำนาญและมีการให้เงินเพิ่มหากได้มีการผ่านการฝึกฝีมือมาแล้วหรือมี

ประสบการณ์หลายปีในงานก่อสร้าง การพัฒนาที่มุ่งเน้นเรื่องของความถูกต้อง การดำเนินการตามแบบแผนที่ดี ตรงต่อเวลา แก้ปัญหาได้ทันที่ ในด้านธุรกิจเกษตรกรรม การพัฒนาแรงงานในเกษตร ก็จะเป็นเรื่องงานตัด หรือช่วงฤดูกาลเก็บผลผลิต การพัฒนาจะเป็นไปในเรื่องของ เวลาการเก็บ ความรู้ความเข้าใจในการเก็บเกี่ยว และการดูแลใส่ปุ๋ยในไร่ การหว่านเมล็ดพันธุ์พืช การกำจัดวัชพืช ในแปลงเกษตร เป็นต้น

องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ได้พบองค์ความรู้ใหม่ดังนี้

สิ่งที่ได้จากการศึกษาเรื่องนี้ ทำให้ได้เข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อการนำเข้าแรงงานข้ามชาติ เพื่อเข้ามาทำงานในรูปแบบงานที่ต้องการแรงงานข้ามชาติในประเทศไทยและทำให้ทราบถึงข้อดีข้อเสียที่นำเข้าแรงงานข้ามชาติ

องค์ความรู้ด้านการจ้างแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย สิ่งหนึ่งที่เป็นปัจจัยให้แรงงานเกิดการเคลื่อนย้ายก็คือ เรื่องของ ความต้องการชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี กล่าวคือ แรงงานต้องการมีสภาพชีวิตที่มีมาตรฐาน โดยไม่ขาดแคลนปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต มีรายได้จุนเจือครอบครัวได้เพียงพอ และมีสวัสดิการชีวิตที่ดี เจ็บป่วยมีรักษารักษาโรคได้อย่างทันเวลา ถ้าแรงงานข้ามชาติขาดแคลนสิ่งเหล่านี้ จะทำให้เกิดความต้องการที่จะแสวงหารูปแบบงานที่ทำใหม่หรือเปลี่ยนงานใหม่ เพื่อให้เพียงพอกับครอบครัว ดังนั้นสิ่งเหล่านี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญของแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานอยู่ในประเทศไทย

องค์ความรู้ด้านการบริหารแรงงานข้ามชาติของนายจ้างหรือผู้ประกอบการ ก็คือ โครงการสำเร็จหรือบรรลุตามเป้าหมาย แต่จะสำเร็จได้แรงงานต้องมีความพร้อม มีความต่อเนื่องในการทำงาน ดังนั้นความต้องการแรงงานให้สามารถทำได้อย่างยาวนานกับนายจ้าง นั่นคือการให้สวัสดิการที่ตรงตามกฎหมาย การให้รายได้ที่เหมาะสมกับแรงงาน โดยต้องมีการจ่ายค่าจ้างงานอย่างยุติธรรม และอาจมีการให้เงินส่วนเกินจากเงินเดือน เช่น การจ้างทำงานล่วงเวลา การให้ความสนใจในชีวิต ความเป็นอยู่ในครอบครัวของพวกเขา และการดูแลให้ความช่วยเหลือภาพรวม ทัวไป เป็นต้น

องค์ความรู้ที่สำคัญ การเลือกใช้แรงงานข้ามชาติ ทำให้เข้าใจข้อดีว่าส่วนใหญ่มักจะช่วยเรื่องการขาดแคลนแรงงานที่จะนำมาใช้ในระบบงานยิ่งถ้าเป็นธุรกิจก่อสร้างด้วยแล้วมูลค่าว่ามีราคาสูง แรงงานจะขาดหรือจะลาหยุดก็จะมีส่วนทำให้งานได้รับความเสียหายขึ้น และทำให้เข้าใจอีกว่า แรงงานข้ามชาติที่เข้ามาล้วนมีความมุ่งมั่นอดทนต่อการทำงาน ไม่ย่อท้อต่องานหนัก และยังไม่เป็นปัญหาด้านกายภาพในการทำงานอีกด้วย ส่วนข้อเสียที่เห็นชัดเจนอีกอย่าง คือ การมีค่าใช้จ่ายในการจัดหาและการคัดเลือกแรงงานเข้ามาทำงาน ปัญหาในเรื่องของการย้ายสถานที่ทำงาน จำเป็นต้องมีการแจ้งกับหน่วยงานภาครัฐให้รับรู้ เป็นต้น ด้านการแย่งงานของคนไทย เกิดการเปรียบเทียบขึ้น

ด้านของแรงงานข้ามชาติที่ต้องการคือ เรื่องของความเป็นอยู่ที่ดี ไม่ขาดแคลนปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต และต้องการมีเงินรายได้ที่สูงกว่าที่เป็นอยู่ และสวัสดิการที่เพียงพอและสามารถทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าอยู่ประเทศกัมพูชา สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยในการที่จะมาทำงานในประเทศไทยของแรงงานข้ามชาติ

ด้านของผู้ประกอบการไทย ซึ่งมีความต้องการที่จะประสบผลสำเร็จในระบบงาน และตรงกับเป้าหมายที่วางไว้ในระบบ ความต้องการให้งานมีความต่อเนื่องไม่หยุดชะงัก และต้องการแรงงานที่มีความอดทนไม่ย่อท้อต่องานหนัก จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ประกอบการมีความจำเป็นต้องพึ่งพาแรงงานข้ามชาติ ให้เข้ามาทำงานในระบบงานของตนเอง

สรุป

การศึกษา เรื่อง ภาวะการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติสัญชาติกัมพูชา ที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยนั้น ส่วนใหญ่มุ่งเน้นถึงงานที่คนไทยส่วนใหญ่ไม่นิยมทำ และขาดแคลนแรงงานในรูปแบบงานลักษณะนั้น ๆ เช่น งานที่ใช้แรงงานหนัก งานที่ต้องเสี่ยงอันตราย และงานที่สกปรก จากการศึกษาพบว่าแรงงานข้ามชาติที่เข้ามาทำงานล้วนแล้วแต่ขาดแคลนปัจจัยในการดำรงชีวิต และต้องการมีคุณภาพและรายได้ อีกทั้งสวัสดิการในชีวิตที่ดี โดยพวกเขาเหล่านี้จะเข้าทำงานกับนายจ้างที่เป็นคนไทย นั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1) ผลจากการศึกษาวิจัย วัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ภาวะการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะงานด้านเกษตรกรรม งานก่อสร้าง งานด้านค้าขายร้านประกอบกิจการพาณิชย์ แรงงานที่เข้ามาส่วนใหญ่ก็จะขาดคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งความรู้ ทักษะ และการศึกษา พวกเขาเหล่านี้ล้วนเข้ามาเพื่อมีเป้าหมายอย่างเดียวคือ หารายได้ไปจนเจ็ครอบครัวยังอยู่ในประเทศกัมพูชา ซึ่งการทำงานนั้นก็มีความอดทนและมุ่งมั่นเพื่อให้ครอบครัวได้อยู่ดีมีสุข

ดังนั้นแรงงานกลุ่มนี้หากได้รับงานที่ต้องการและค่าตอบแทนจากนายจ้างที่ดีแล้ว ก็ไม่ต้องการที่จะเปลี่ยนนายจ้างให้ยุ่งยากอีก การทำงานจึงเป็นสิ่งสำคัญที่แรงงานข้ามชาติต้องมีความตั้งใจเพื่อหารายได้ส่งไปให้ทางครอบครัวของตนที่กัมพูชา

2) ผลจากการศึกษาวิจัย วัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติ ทางฝ่ายผู้ประกอบการยอมรับว่าแรงงานขาดแคลน และหาแรงงานไทยไม่ได้ อีกทั้งงานต้องการต่อเนื่อง จึงทำให้มีความต้องการแรงงานเพิ่มและจำเป็นต้องมีการพึ่งพาแรงงานข้ามชาติเพื่อเข้ามาทำงานให้บรรลุตามจุดหมายหรือแผนงานที่วางไว้

ดังนั้น ปัจจัยเรื่องความขาดแคลนแรงงานล้วนมีความสำคัญกับการจ้างแรงงานข้ามชาติเป็นอย่างมากสำหรับนายจ้างคนไทย

3) ผลจากการศึกษาวิจัย วัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ด้านของการจ้างแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย แม้ว่าจะได้เข้ามาทำให้งานมีความสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายแล้ว ก็ยังต้องพิจารณาเรื่องของความมั่นคงของประเทศไทยด้วย ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสียในการเลือกใช้แรงงานข้ามชาติ

ดังนั้นผู้ประกอบการ การควบคุมแรงงานข้ามชาติให้ดี เพราะอาจเกิดปัญหากับแรงงานในอนาคตได้ และควรมีวิธีการแก้ปัญหาด้วยการจ้างแรงงานไทยไว้ด้วย เพื่อความมั่นคงของระบบงาน หากมีปัญหาก็สามารถแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ภาครัฐ นโยบายในการจ้างแรงงานข้ามชาติควรมีการควบคุมและจัดการเพื่อความมั่นคงของประเทศไทย เพราะหากมีแรงงานข้ามชาติมากเกินไป โอกาสที่คนไทยจะได้งานทำก็น้อยและเกิดปัญหากับคนไทยด้วย ควรมีการปรับค่าแรงคนไทยให้สูงขึ้นโดยวัดจากประสบการณ์และความรู้และรับผิดชอบในหน้าที่มากขึ้น เพื่อที่จะเป็นแนวทางทำให้คนไทยเริ่มสนใจงานมากยิ่งขึ้น

ภาคเอกชน การเลือกใช้แรงงานควรมีการวางแผนจำนวนแรงงานไทยและแรงงานข้ามชาติให้ดีหากเกิดปัญหาเกี่ยวกับการกลับประเทศ จะได้ไม่มีความเสียหายกับธุรกิจ และควรมีการวางแผนการรับคนเข้ามาทำงานให้เพียงพอด้วย

ภาคเกษตรกรรม ปัจจุบันแรงงานรุ่นใหม่ได้หายไปจากตลาดแรงงานด้านเกษตรกรรมเป็นอย่างมากเนื่องจากคนไทยรุ่นใหม่มีความเห็นว่างานด้านเกษตรเป็นงานที่เหนื่อยลำบาก จึงไม่ค่อยมีค่านิยมที่จะทำการเกษตรกัน ดังนั้นควรวางแผนการจ้างแรงงานข้ามชาติให้ดี ว่าเป็นรายวันหรืองานเหมาจนเสร็จงานที่ดำเนินการ เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในด้านของแรงงานข้ามชาติสัญญาติดกัมพูชาแม้ว่าปัจจุบันประเทศไทยอาจจะมีปัญหาแรงงานสัญชาตินี้อยู่ ทั้งนี้การศึกษาวิจัยควรมีการมุ่งศึกษาต่อไปดังนี้

1) ควรศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาทางด้านฝีมือแรงงานไทยว่าในอนาคตมีแนวโน้มในการพัฒนาไปในทางใด รัฐมีส่วนส่งเสริมและมุ่งหวังอย่างไรในแรงงานไทย เพื่อให้ประเทศไม่ขาดคนไทยที่มีฝีมือในระบบงาน ไม่ว่าธุรกิจแบบใด เป็นต้น

2) ควรศึกษาเกี่ยวกับรับมือกับการขาดแคลนแรงงานและการเลือกใช้แรงงานใหม่เข้ามาในตลาดแรงงานข้ามชาติอย่างไร และแรงงานที่ไร้ฝีมือมีกระบวนการพัฒนาสู่ระดับความชำนาญการ เป็นไปอย่างไร เป็นต้น

3) ควรศึกษาแนวทางการเลือกใช้แรงงานไทยในปัจจุบันว่ามีแนวโน้มเป็นอย่างไร หากมีการเลิกจ้างแรงงานข้ามชาติ และมีผลกระทบอย่างไรบ้าง เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ชนัดดา กิ่งทอง.(2558). การเลือกจ้างแรงงานต่างด้าวในอาเซียน (พม่า ลาว กัมพูชา) ของผู้ประกอบการในจังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณะ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ชมนาด นิตตะโย, โสภณ ธัญญาเวชกิจ และคณะ. (2563). เปิดข้อเท็จจริงแรงงานต่างด้าวในไทย: ตอนที่ 1 แรงงานทักษะต่ำมองภาพการพึ่งพาแรงงานต่างด้าวในไทยผ่านข้อมูลประกันสังคม. สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์.
- ชัสมา พูลสวัสดิ์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจจ้างแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบการเกษตรกรรมในพื้นที่อำเภอนิคมน้ำจืดจังหวัดระยอง. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการธุรกิจ วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประชาคมอาเซียน (2555) สมาชิกอาเซียน. สืบค้น 12 มิ.ย. 2568, จาก <http://www.ru.ac.th>
- ธิตติวิทย์ สัตยธิตติธียร. (2552). การแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานไทยในภาคอุตสาหกรรมก่อสร้างโดยใช้แรงงานต่างด้าว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชาญชัย บุญแสง. (2561) ปัจจัยการเลือกใช้แรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมก่อสร้าง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.
- อรรถสิทธิ์ อัดโถปกรณ์. (2550) การเปรียบเทียบแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมก่อสร้างของไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี กรุงเทพมหานคร.